

**ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду у предмету бр. 1214/2 од 29. јуна 2015. године одређена је комисија за преглед и оцену докторске дисертације кандидата **Светислава Јанковића**, дипломираног правника-мастера, под насловом **„Правни режим привилегија на броду“** у саставу: Др Мирко Васиљевић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, Др Небојша Јовановић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду и Др Марко Рајчевић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бања Луци.

Након што је прегледала поднети рукопис докторске дисертације, Комисија подноси Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду дана 30. августа 2015. год. у Београду следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Основни подаци о кандидату и дисертацији

1. Основни подаци о кандидату

Светислав Јанковић је рођен 1985. године у Земуну, са пребивалиштем у Београду. Основну школу је завршио у Новој Пазови као носилац Вукове дипломе, а Гимназију у Старој Пазови као одличан ученик. Основне студије ПФУБ је завршио о року (2004-2008) са просечном оценом 9,35. Током основних студија је три пута похваљиван за одличан успех „Похвалницом“ Правног факултета Универзитета у Београду. На основним студијама је био међународни смер, а из пословноправне области је положио Трговинско право (10), Компанијско право (9) и Међународно привредно право (10). Мастер студије је завршио на ПФУБ (2008-2009) на трговинскоправном модулу. На мастер студијама је положио Трговинскоправне послове (10), Међународну продају робе (10) и Алтернативно решавање спорова (10) и одбранио завршни рад на тему менице са оценом 9. Докторске студије на ПФУБ је уписао 2009. године на којима је тренутно у завршној фази припреме одбране докторске дисертације на тему „правни режим привилегија на броду“. На докторским студијама је положио Методе научноистраживачког рада и вештине (10), Трговинско право (10), Компанијско право (10), Право интелектуалне својине (9), Банкарско право (10) и Саобраћајно право (10) и одбранио је семинарски рад са одликом из области одговорности јавних гаража као и Пројекат докторске дисертације на тему „Правни режим привилегија на броду“. Од октобра 2012. године се налази на радном месту асистента на Пословноправној ужој области – предмет: Трговинско право и Саобраћајно право. Пре избора у звање асистента је објавио два рада (у часописима „Право и привреда“ и „Студентска ревија за привредно право“), а после избора у звање асистента шест радова (у часописима „Право и привреда“, „Анали Правног факултета Универзитета у Београду“ и „Правни живот“). У сврху истраживања и израде докторске дисертације провео је два месеца (јун и јул, 2014. године) на Макс Планк Институту за упоредно и међународно приватно право у Хамбургу, у оквиру кога је добио и стипендију за истраживачки рад. Кандидат одлично познаје енглески језик, а немачки (који и даље активно учи) и руски језик познаје у мери која му омогућава ваљано и поуздано коришћење литературе.

Написани и објављени радови кандидата:

Објављени радови до избора у звање асистента (до 2012. године):

1. Проблем одговорности јавне гараже за нестанак возила из гаражног простора, *Право и привреда*, бр. 10-12/2011.

2. Приказ Закона о изменама и допунама закона о инвестиционим фондовима, *Студентска равија за привредно право*, бр. 2/2011.

Објављени радови после избора у звање асистента (од 2012. године):

1. Специфичности имовинске одговорности за штету насталу од изливања / избацивања нафте са брода у воду, *Право и привреда*, бр. 10-12/2012.
2. Одговорност ваздухопловног превозиоца за штете које путник претрпи услед оштећења здравља за време превоза, а које није узроковано незгодом на ваздухоплову, *Право и привреда*, бр. 7-9/2013.
3. Чији је, заправо, салдо на банкарском текућем рачуну?, *Правни живот*, том III, бр. 11/2013.
4. Заложно право на ваздухоплову са посебним освртом на законско заложно право, *Анали Правног факултета Универзитета у Београду*, бр. 2/2014.
5. Опште ограничење одговорности у унутрашњој пловидби, *Право и привреда*, бр. 7-9/2014.
6. Превозиочево законско заложно право и нови Грађански законик Републике Србије, *Право и привреда*, бр. 4-6/2015.

Написани и одбрањени радови током Мастер и Докторских студија на Правном факултету Универзитета у Београду:

1. Пренос менице, мастер рад, 2009. година.
2. Проблем одговорности јавне гараже за нестанак возила из гаражног простора, семинарски рад на Докторским студијама, 2011. година.
3. Правни режим привилегија на броду, одбрањен Пројекат Докторске дисертације, 2013. година.

2. Основни подаци о дисертацији

Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 28. јуна 2013. године одобрило је кандидату Светиславу Јанковићу израду докторске дисертације под насловом „Правни режим привилегија на броду“ и за ментора му одредило Др Небојшу Јовановића, редовног професора Правног факултета Универзитета у Београду.

Докторска дисертација Светислава Јанковића је написана на 284 странице текста А4 (ћириличним писмом, фонт *TimesNewRoman*, проред 1,5) не рачунајући у број страна садржај, списак литературе и правних извора, резимее на српском и енглеском језику, те биографију кандидата и изјаве о ауторству. Докторска дисертација кандидата Јанковића је написана у потпуности у складу са стандардима Универзитета у Београду у погледу форме и садржине.

Докторска дисертација је израђена на основу проучавања правне грађе која обухвата 207 литерарних јединица, те значајан број извора са интернета, судске и арбитражне праксе, те домаћих, страних и међународних прописа. Грађа коју је кандидат користио је на српском, енглеском, немачком и руском језику. Текст дисертације је подељен у девет логичких целина – глава, од којих прва представља уводно разматрање, а последња, девета, закључак.

II Предмет и циљ докторске дисертације

Предмет докторске дисертације кандидата Светислава Јанковића су привилегије на броду које представљају особен институт саобраћајног (пловидбеног права) права. Привилегије на броду су законска заложна права на броду које имају само одређене категорије поверилаца. Кандидат Јанковић истражује овај институт како на пољу поморских бродова, тако и бродова унутрашње пловидбе, упоредо разматрајући и сличне и сродне институте попут хипотеке на броду, судског заложног права и права задржавања, те законских заложних права у општем трговинском праву и

привилегија на ваздухоплову. Посебан осврт кандидат прави у погледу повезаности института привилегија на броду са стечајним правом (у ситуацији стечаја бродовласника) и пореским право (када постоји пореско заложно право на броду у корист државе).

Изабравши поменути тему да истражује, кандидат је свесно прихватио бављење институтом који у себи садржи неколико противречности, а од којих је највећа свакако она, која представља и кандидату основну хипотезу, а тиче се утицаја овог института на статус самог брода. Комисија је мишљења да је кандидат, суочивши се са озбиљношћу теме, правилно уочио суштину проблема и понудио оригинална решења. Управо се у томе састоји и допринос дисертације пракси, јер кандидат поред критичког разматрања наведеног института у његовом правном животу, нуди практична решења која су логички заокружена и зрела за непосредну правноживотну примену. Премда корени института привилегија на бродусежу у далеку прошлост и премда су до сада постојали одређени радови везани за овај институт, кандидат се носио мишљу да је у тренутној ситуацији истраживању потребно приступити на посебан начин. Наиме, кандидат је приступио истраживању путем метода који би се могао ослонити као метод „од дескрипције до проблематизације“ у оквиру чије примене се прво откривају појам, улога и значај одржаног института, а затим се прати његово функционисање у пракси и откривају недостаци и проблеми. Овакав начин истраживања кандидат доследно примењује кроз целокупну докторску дисертацију, а нарочито је то видљиво код доказивања основне хипотезе дисертације. У потврди хипотезе, кандидат уочивши како функционише институт у пракси приказује кроз својеврсну дијалектику правне норме и стварног живота, сценарије и њихове епизоде у правном дејству привилегија на броду. Управо таква врста својеврсног полигона правне мисли служи кандидату да, дошавши до коначних сазнања о могућим дејствима обрађиваног института која производи у додиру са другим институтима, предложи прикладна решења. То је видљиво посебно код сукоба правила о привилегијама на броду са категоријама стечајног права, сукоба са пореским заложним правом, те на крају, али и најважније, са одређивањем статуса самог брода, тј. да ли му је потребно дати статус субјекта или објекта у праву.

Циљ дисертације који је аутор желео да постигне истражујући ову тему се своди на побољшање правног поретка у овој области. То значи да се по ауторовом методу од дескрипције до проблематизације дође до ваљаног, непосредно примењивог решења, а што се у правној науци оспољова кроз стварање правне норме. Управо у томе Комисија и види највећу вредност кандидатове докторске дисертације, која се испољава не само у значајном научном доприносу обради теме привилегија на броду, него и у предлогу прикладних решења за која се чини да могу стећи широку међународну прихваћеност, а што се у погледу норми које регулишу овај институт, чини нужним, због неизбежно међународног карактера пловидбе брода. Циљ дисертације се чини још значајнијим ако се има у виду чињеница да је Република Србија постала чланица Међународне конвенције о привилегијама и хипотекама 2011. године, те да је на основу тога на себе преузеле обавезе усклађивања постојећег домаћег правног поретка у овој области са правилима поменуте конвенције. Кандидат своје истраживање на задржава само на разматрању важећег домаћег и међународног правног режима, него иде и корак даље, откривајући недостатности у њима, те предлажући адекватнија решења.

III Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Кандидат Светислав Јанковић је засновао своје истраживање на једној основној и шест допунских (пратећих) хипотеза које се наслањају и извиру из основне. Основна хипотеза се тиче субјективизације брода, док се остале тичу оправданости посебног правног режима привилегија на броду, својства несазнатљивости овог института, потребе опстанка регулативе привилегија по основу поправке и снабдевања брода, предности правног режима привилегија на броду у односу на стечајно и пореско право, као и предности у односу на институт хипотека на броду.

Комисија је мишљења да кандидат успешно брани своју основну хипотезу која се тиче субјективизације брода. Наиме, кандидат је поставио хипотезу да привилегије на броду својим

настанком утичу да брод постане субјект права. Иако је, на први поглед, ова тврдња / хипотеза тешко доказива, кандидат ипак успева да је потврди прецизном анализом статуса брода пре и после настанка привилегија на њему. Пре настанка привилегија, брод је објект права и доводи у везу (различите) субјекте права, да би настанком привилегија постао субјект права бивајући претходно споменутим субјектима својеврстан дужник. Управо претходна тврдња кандидата која се нашла у уводу докторске дисертације најбоље изражава утемељеност кандидатовог размишљања. Тврдити да је брод субјект права је исувише храбро, посебно ако се узме у обзир данашњи степен развоја правне мисли и, сходна, затвореност круга онога што се сматра субјектом права. Међутим, кандидат у дисертацији на смислен и брањив начин прави спој објекта и субјекта права, а преко института привилегија на броду, што дисертацију чини оригиналним делом у правом смислу речи. Суштина субјективизације брода се састоји у томе да он постаје субјект у тренутку настанка привилегија на броду, а кључан разлог оправданости оваквом размишљању лежи у идеји да се након отпочињања пловидбе брод дистанцира од његовог бродовласника (бродара) и лицима која улазе са њим у односе је лакше да се ослоне на то да је брод субјект, јер им је непосредно доступнији од бродара (бродовласника). Дакле, чињенице пловидбе и удаљености брода од власника представљају погодну основу да брод постане субјект права који ће постати тек када уз то настану и привилегије на броду.

Остале хипотезе у дисертацији су уско повезане са главном хипотезом у смислу њеног пресудног утицаја. Тако, на пример, хипотеза о предности намирења привилегија на броду у односу на хипотеку на броду, остале различне повериоце у стечају, те државу као пореског заложног повериоца налази своју потврду примењујући решења из основне хипотезе о субјективизацији брода. Наиме, брод као део бродовласникове имовине може да буде средство обезбеђења било ког дуга, па се тако може уобличити у хипотеку, резлучно право у стечају, те пореско заложно право. У свим овим наведеним средствима обезбеђења, битно је уочити, што кандидат и чини, да се ради о општим, за пловидбу невезаним (неконексним) потраживањима, за разлику од привилегија на броду које обезбеђују пловидби повезана (конексна, посебна) потраживања. Управо због тога што је чинидба из пловидбених потраживања обезбеђених привилегијама непосредно везана за брод и његову пловидбу (било да им доприноси, било да је брод кроз пловидбу нанео штету), долази се до закључка да треба дати предност у немирењу привилегијама на броду у односу на поменута права ако би вредност брода била недовољна за потпуно намирење свих поверилаца.

Са друге стране, хипотеза која се тиче (не)сазнатљивости привилегија на броду бива врло лако потврђена на почетку као таква, у смислу да привилегије јесу тешко сазнатљива права од стране трећих. Но, како је тиме кандидат само открио проблем, његово истраживање се ту не зауставља него се креће корак напред у смислу пружања прикладног решења како би се допринело сазнатљивости привилегија на броду. Пре свега, кандидат предлаже могућност увођења посебних регистара који би се водили за сваки брод, а кроз интернет страну коју би било непходно направити за сваки брод преко одређене тонаже. Поред овог предлога, који је је крајње техничке природе, кандидат предлаже васпостављање позивног поступка, предратне установе српског права, путем којег би се допринело сазнатљивости привилегија, а највише преко потребној правној сигурности. Путем позивног поступка би сваки нови стицалац својине на броду (купац) могао да ослободи брод свих правних терета (пре свега, привилегија) кроз једну временски кратку и делотворну процедуру пред судом.

И на крају, кандидатова хипотеза да би требало да о(п)стану привилегије на броду по основу пружених услуга поправке и снабдевања брода бива потврђена чињеницом да чинидбе из ових потраживања заиста доприносе опстанку или увећању вредности брода, а посредно и омогућавању намирења осталих привилегованих поверилаца. Премда се у одређеним научним круговима ова врста привилегија сматра анахроним из разлога развоја комуникационих средстава, те сходно томе доступнијој контроли брода од стране бродовласника (бродара), кандидат тврди, те доказује своју тврдњу, да је ову врсту привилегија на броду неопходно задржати као такву. Наиме, срж кандидатове твдње поред фактичког доприноса ових чинидби се састоји и у поређењу са

правом заржавања брода које су некадашњи имаоци ове врста привилегија добили као замену. Кандидат критикује овакво решење, тврдећи да се тиме штети интересима читаве пловидбе, као и лицима повезаних са њом, из разлога што право задржавања може да делотворно користи само једно лице (за разлику од привилегија, које може имати више лица) при чему у таквом коришћењу онемогућава даљу пловидбу брода и остварење циља пловидбеног подухвата коме брод првобитно и служи.

IV Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација је подељена на девет логичких целина – глава, од којих прва представља уводно, а последња закључно разматрање.

У првој глави, која носи назив **Почетно разматрање** кандидат кроз фингирани случај пловидбе брода упознаје читаоца са повезаношћу института привилегија на броду са читавом пловидбом брода, те могућностима настанка ове врсте права.

У другој глави, која носи назив **Правни извори** кандидат пружа увид у међународне и националне изворе права који имају за предмет регулисања привилегије на броду. Уз то, чини се и приказ правила о заустављању брода, премда је ова радња неопходно како би се привилегије на броду реализовале.

У трећој глави под називом **Појам привилегија на броду**, разматран је не само појам појам привилегија на броду, него се приступило и одређивању појма пловидбеног потраживања чије намирeње привилегија на броду обезбеђује. Уз то, пружен је садржајан преглед особина привилегија на броду, чиме се допринело бољем схватању праве улоге и значаја овог института.

У четвртој глави, која носи назив **Разграничење привилегија на броду у односу на друге среодне институте**, пружен је увид у сличности и разлике привилегија са сродним институтима, те опасности њиховог мешања. Нарочита пажња је посвећена разграничењу привилегија у односу на хипотеке на броду, судско заложно право и право задржања.

У петој глави под називом **Врсте привилегија на броду**, кандидат разматра пет устаљених врста привилегија на броду: по основу зарада посаде брода, заједничке хаварије и спасавања, судара бродова, из вануговорних односа и на крају по основу пружених услуга поправке и снабдевања брода. Кандидат, поред тога, у дисертацији разматра и друге врсте привилегије, попут оних за учињене трошкове у заједничком интересу, уклањања олупине, те привилегија друге врсте. У приказу врста привилегија на броду, кандидат након одређивања појма односне врсте иде даље и уочава проблеме у праски, те пружа решења предлажући одговарајући другачији правни режим.

У шестој глави, која носи назив **Престанак привилегија на броду**, кандидат разматра различите начине престанка овог права, и то како оне који су везани за само обезбеђујуће потраживање, тако и за саме привилегије на броду. Уз то, посебна пажња је поклоњена англосаксонском институту „закаснелости у праву“ (енг. *laches*), те позивном поступку као предратној установи српског права. У дисертацији се изражава исправан став да би установу позивног поступка требало вратити у важећи систем домаћег пловидбеног права из разлога што би допринела правној сигурности свих лица повезаних било каквим правом за брод.

У седмој глави под називом **Однос привилегија на броду са стечајним поступком и пореским заложним правом**, кандидат прво објашњава везе привилегија на броду са поменутиим институтима, да би уочивши повезаност и проблеме које оне са собом носе, предложио прикладна решења која би водила њиховом правно извеснијем суживоту. Наиме, кандидат закључује да би требало дати предност у намирењу привилегијама на броду у односу на разлучне повериоце у стечају, као и на државу као пореског заложног повериоца. Разлог давања овакве предности у намирењу се састоји у томе што су потраживања која су обезбеђена привилегијама на броду непосредније везана за сам брод и пловидбе, док су остала поменута потраживања, у принципу, везана за читаву имовину бродовласника (као дужника), а тек између осталог и за брод.

У осмој глави, која носи назив **Правна природа привилегија на броду**, кандидат користећи се у дисертацији већ присутним образложењима даје одговор на питање о томе какав је,

заправо, истински карактер привилегија на броду. У овој глави, пружа се одговор на питање из основне хипотезе потврђујући је коначно. При том, кандидат даје непристрасан приказ два супротстављена мишљења о природи привилегија на броду уобличена кроз теорију персонификације брода и процесну теорију.

У завршној, деветој глави, под називом **Закључак**, кандидат на једном месту сабира своје коначно мишљење изражено кроз претходне главе, потврђујући коначно и основну хипотезу докторске дисертације. Ова глава је подељена на пет целина које се тичу закључних разматрања о појму привилегија, разграничењу са сродним институтима, односа са стечајним поступком и пореским заложним правом, те коначном о свеукупном редоследу намирања.

V Правни извори, литература и научни методи

Комисија је утврдила да је докторант засновао докторат на ваљаним правним изворима. У њему је разматрао све важеће међународне конвенције којим се уређују привилегије на бродовима, како у поморском, тако и у речном саобраћају. Кандидат је разматрао и конвенције којим се уређују друга питања пловидбеног права, а која су сродна са заложним правима на броду. Најзад, мастер Светислав Јанковић је у докторату проучио и све српске важеће, па и раније, законе и друге прописе у вези са својом темом. Он се, међутим, у свом научном раду није ограничио само на домаће прописе, већ је проучавао и страна права у вези са својом темом, што указује да му је докторар ваљано научно заснован.

Научни извори које је докторант користио у обради своје теме јесу бројне књиге, чланци и други научни и стручни радови не само у грани саобраћајног права, већ и у другим гранама права, повезаних са саобраћајним правом, као што је трговинско, компанијско, стварно, облигационо и управно право. Кандидат се није ограничио само на ишчитавање дела домаћих писаца, јер су се они овом темом мање бавили, већ је докторат засновао већином на мишљењима страних правника, и то на више страних језика (енглески, немачки и француски).

Светислав Јанковић је у свом научном истраживању током рада на докторату све потребне научне методе, који су потребни да би дошао до ваљаних правних закључака. У свом докторату није применио само правне методе научног истраживања (нпр. догматски, нормативни и системски, упоредно-правни), већ и ванправне методе, како би изучио чињенице у ванправном окружењу права, које утичу на његово стварање и обликовање. Ту је нарочито значајно његово изучавање судске праксе у теми свог доктората, како стране, тако и домаће, маколико домаћа судска пракса у овом питању била скромна. Судска пракса даје научнику увид у чињенице на основу којих је судови доносе пресуде, те се њеним изучавањем може закључити да ли су пресуде ваљане, као и да ли доводе до неправичних исхода по странке у спору, иако су законите, чиме се уочава потреба измене важећих прописа.

VI Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидата Светислава Јанковића под називом „Правни режим привилегија на броду“ представља самостално и изворно научно дело у коме је на нов начин обрађен институт привилегија на броду и објашњене везе које овај институт има са другим правним установама. Посебан значај има чињеница да је кандидат својим разматрањима коначно успоставио врло уочљиву линију разграничења између института привилегија на броду и осталих сродних института, те тиме пружио подлогу правној сигурности. Ипак, највреднији резултат који је постигнут кроз истраживање посвећено дисертацији се налази у оправдавању хипотезе да привилегије на броду утичу на то да брод стиче одређена својства класичног субјекта права.

У погледу научног доприноса докторске дисертације, неопходно је истаћи да је кандидат кроз њу скренуо пажњу на донекле занемарено саобраћајно право у српској правној мисли, као део научне целине пословног права. Штавише, кандидат кроз своје идеје у дисертацији доприноси наставку тока научне мисли саобраћајног права, започете у Србији још пионирским делима

професора Борка Николајевића, а настављене кроз дела професора Трајковића, Антонијевића, Бартоша, Јанковца, Васиљевића и Јовановића. Посебно је значајно истаћи кандидатуву смелост и храброст да се ухвати у коштац са једним од најспорнијих института саобраћајног права – привилегијама на броду. Кандидатова тежња да открије и до сада непознату, несазнату проблематику овог института, доводи до потпунијег знања о њему, пружајући коначно прави увид у улогу и значај привилегија на броду. Неопходно је истаћи да је кандидат кроз дисертацију пружио допринос и повезаним гранама права, попут стечајног, општег трговинског и ваздухопловног, тако што је разматрајући институт привилегија на броду и повезујући га са институтима других грана права, допринео пуноћи сазнања о повезаним институтима из поменутих грана права. Конкретно, кандидат пружа појашњење статуса разлучних поверилаца који су обезбеђени бродом, као и новоуведених заложних поверилаца у стечају, те објашњава статус ималаца класичног, трговинског, законског заложног права и законског заложног права на ваздухоплову.

VII Закључак

Докторант Светислав Јанковић се изабраном темом упустио у разматрање привилегија на броду, као једног врло сложеног правног питања, које у српској науци, као и у науци бивше Југославије, није довољно разјашњено. Његова сложеност проистиче нарочито из чињенице да се у њему преламају правила више правних грана, као што је пловидбено право и остале гране саобраћајног права, трговинско, компанијско, стварно, облигационо и управно право. Правила ових грана права често нису усклађена у вези са особеностима привилегија на бродовима, те је значајан допринос кандидатове докторске дисертације у томе што успешно разрешава противречности и сложености у примени овог института. Његова основна хипотеза да се брод оптерећен хипотеком правно осамостаљује, као посебан правни субјект, од свог власника или бродара, нарочито у поступку намирења привилегованог потраживања, јесте ваљано научно заснована и брањива. Стога свакако може да помогне писцима међународних конвенција и домаћих прописа да ово сложено питање ваљаније правно уреде. Томе се придодаје леп и језгровит стил писања, који је кандидат употребио у докторату, без „отмених“ страних речи и израза, којим се српски језик свакодневно „трује“ у јавним гласилима, па и у научним делима. Посебна је врлина доктората чињеница да готово нема правописних и техничких грешака, што се све рађе среће у последње време „брзинске“ израде научних радова. Кад се има у виду ваљаност закључака до којих је докторант дошао, обимност и разноврсност употребљене литературе на три страна језика (енглески, немачки и француски), као и мноштво прописа које је проучио, закључује се да докторат представља новину у српској правној науци и значајан допринос њеном постојећем стању. Стога је комисији част да Већу предложи да донесе одлуку којом се допушта одбрана овог доктората.

Чланови комисије

проф. др Мирко Васиљевић

проф. др Марко Рајчевић

проф. др Небојша Јовановић